

Slavnostna govornica: Sandra Gazinkovski, poslanka DZ R. Slovenije

Lokacija: Cesta na Brdo 5, 4000 Kranj (pred objektom hipermarketa podjetja Mercator, d.d.)

Javna prireditev: Zaključna proslava 33. pohoda prijateljstva in spominov – Udin boršt 2026

Datum: 27. 4. 2026

Spoštovane organizatorke in organizatorji današnjega dogodka, drage udeleženke in udeleženci, cenjeni gostje,

v veliko čast mi je, da vas lahko nagovorim ob 33. Pohodu prijateljstva in spomina po Udin borštu – kraju, ki v sebi nosi več kot le naravno lepoto. To je prostor zgodovine, spomina in tihega opomina, da svoboda nikoli ni bila samoumevna.

Ko danes hodimo po teh gozdnih poteh, stopamo po sledih ljudi, ki so v najtežjih časih imeli pogum, da rečejo »ne« nasilju, okupaciji in krivici. Naši predniki, pripadniki narodnoosvobodilnega boja, niso izbrali lahke poti. Izbrali so pot odpora, tveganja in žrtvovanja – ne zase, temveč za prihodnost, za dostojanstvo in za svobodo, ki jo danes živimo.

Njihov upor ni bil zgolj vojaški ali političen. Bil je predvsem moralni. Bil je izraz prepričanja, da človek ne sme pristati na ponižanje, da narod ne sme izgubiti svojega glasu in da se krivica ne sme normalizirati. Ta duh odpora, solidarnosti in povezanosti je temelj, na katerem stojimo še danes.

A spomin ni le v tem, da gledamo nazaj. Spomin je tudi odgovornost, da razumemo sedanost.

Če pogledamo današnji čas, vidimo, da se družbe znova soočajo z vprašanji zaupanja, odgovornosti in odnosa do moči. V demokratičnih sistemih, ki so bili zgrajeni prav na vrednotah svobode in odpora proti zlorabi oblasti, se vse pogosteje pojavljajo razprave o tem, kako se nekateri posamezniki ali skupine predolgo oklepajo funkcij, vpliva in položajev.

Ni problem v tem, da ljudje opravljajo odgovorne naloge. Problem nastane takrat, ko funkcija postane sama sebi namen. Ko se pozabi, da so položaji v javnem življenju zaupanje in ne lastnina. Ko se izgubi občutek, da je vsaka oblast začasna in da mora služiti ljudem, ne obratno.

Naši predniki so se uprli prav proti sistemu, kjer je bila moč koncentrirana in nedotakljiva. Danes pa je naša naloga drugačna, a vrednostno zelo podobna: da varujemo demokracijo pred njenim tihim razkrajanjem – pred apatijo, pred zapiranjem v kroge moči in pred občutkom, da so spremembe nepotrebne ali nezaželene.

Ko se ljudje predolgo držijo funkcij, brez svežih idej, brez odprtosti za dialog in brez pripravljenosti za predajo odgovornosti, to ne škoduje le sistemu. Škoduje zaupanju ljudi. Škoduje občutku pravičnosti. In počasi, a vztrajno, slabi tisto, kar je bilo nekoč zgrajeno na pogumu in žrtvi – skupno vero, da lahko družba deluje pošteno.

Zato je spomin na odpor v Udin borštu pomemben tudi danes. Ker nas uči, da demokracija ni stanje, temveč proces. Ni nekaj, kar enkrat dosežemo in obdržimo brez truda. Je nekaj, kar zahteva nenehno budnost, odgovornost in tudi pripravljenost na menjavo – na svežino, na nove ideje, na nove ljudi.

In prav zato so taki dogodki pomembni. Ker nas povezujejo. Ker nas spomnijo, da smo del zgodbe, ki se ne začne z nami in se ne konča z nami. In ker nas učijo, da je odgovornost do preteklosti hkrati odgovornost do prihodnosti.

Ko hodimo po teh gozdnih poteh, ne hodimo le v spomin. Hodimo tudi v zavezo. Zavezo, da bomo spoštovali vrednote, ki so bile priborjene s težkimi žrtvami: svobodo, solidarnost, enakost in demokratično odgovornost.

Naj bo današnji pohod zato več kot spomin. Naj bo tudi spodbuda, da v svojih skupnostih, na svojih delovnih mestih in v javnem življenju ohranjamo tisto, kar je najbolj dragoceno – zavedanje, da je moč vedno povezana z odgovornostjo in da nobena funkcija ne sme biti pomembnejša od zaupanja ljudi.

Hvala vsem, ki s svojo prisotnostjo ohranjate spomin živ. In hvala tistim, ki skrbite, da ta spomin ni le zgodovina, ampak tudi vodilo za prihodnost.